

AMBROSIA ARTEMISOFILA

Jednogodišnja je biljka, naraste od 1 do 1,5 metara. Ima vretenasti korijen. Stablo joj je uspravno, razgranjeno, posuto grubim dlačicama, na presjeku je četvrtastog oblika.

Listovi su jajolika oblika, posuti dlačicama, uskih režnjeva. Cvjetovi u obliku grozdastih cvatova na vrhovima su stabla ili grane, žućkaste su boje.

Cvjeta u kasno ljeto i jesen proizvodeći polen. Svaka biljka proizvede oko stotinu milijuna zrnaca polena svake godine. Zrnca polena izgleda kao kugla sa šiljcima. Ima dobre aerodinamičke osobine i može putovati i do 300 kilometara. Svaka biljka proizvede više od 60.000 semenki koje mogu preživjeti u zemlji više od 30 godina, a izdržati čak i uslove smrzavanja.

Polen ambrozije jedan je od najjačih poznatih alergena. Najveće su koncentracije polena u ranim jutarnjim satima i prepodne. Koncentracije polena u vazduhu smanjuju se poslije kiše.

To su kjanje, svrabež nosa, curenje iz nosa, otoci kapaka i otežano disanje.

Osobe osjetljive na ambroziju neće imati smetnje pri koncentraciji od 200 zrnaca polena na 1 m³ vazduha. Pri koncentraciji od 200 do 1.000 zrnaca pojavit će se simptomi, a kad koncentracija prijeđe 1.000 zrnaca na 1 m³ zraka simptomi će postati jako izraženi.

Kao čest problem uz alergijsku kijavicu razvija se i astma.

Kod nas je alergija na ambroziju vrlo raširena, jer se biljka jako razmnožila. Alergija na ambroziju pripada u skupinu polenoza, alergijskih bolesti koje izaziva polen.

Lečenje se provodi uzimanjem odgovarajućih lijekova (antihistaminika, kod osoba koje nemaju teži oblik alergije). Pri alergijskoj astmi potrebno je hormonsko liječenje kortikosteroidima, koji se daju u obliku tableta ili rastvaora za inhalacije pumpicama. Osim tih mjera lečenja, u vrijeme najveće koncentracije peludi treba izbjegavati: izlazak iz kuće od pet sati ujutro do deset sati prijepodne, kada je najveća koncentracija držati zatvorene prozore od stana ili automobila ako smo na putovanju, kako pelud ne bi ulazila, slobodno vrijeme provoditi na mjestima gdje nema ambrozije, radove izvan kuće obavljati neposredno nakon prestanka kiše, kada je koncentracija peludi najmanja, kasno poslijepodne ili predvečer, preporuka je pranje kose prije spavanja, ali i često pranje ruku izbjegavati pušenje, sprejeve protiv kukaca i slične iritanse jer pojačavaju simptome alergije, ne sušiti odjeću ili cipele izvan kuće, ne izlaziti iz kuće za vrijeme suhih i vjetrovitih dana.

Kako biljka najviše raste na zapuštenom zemljištu, potrebno ga je urediti i zasaditi travom.

Ako se radi o pojedinačnim biljkama mogu se suzbiti čupanjem zajedno s korijenjem. Pri tome treba nositi rukavice da se koža na rukama ne ošteti, jer je stabljika prepuna grubih dlačica.

U slučaju većih površina preporučuje se košenje. Kosi se prije cvatnje ambrozije, i to do 5 cm od zemljišta.

Velike površine i površine pod poljoprivrednim kulturama treba tretirati s određenim pesticidima.

U mnogim evropskim zemljama preduzimaju se ozbiljne mere suzbijanja ambrozije.

U Mađarskoj su takve kampanje počele prije nekoliko godina. Organizovne su utrke za djecu. Dijete koje ubere najviše ambrozije dobija nagradu. Štamani su i poster i sa slikom biljke i objašnjenjima zašto je biljka opasna i zašto je treba iščupati zajedno s korenjem.

U Kanadi postoji zakonska obveza iskorjenjivanja ambrozije u vrtovima. Gradska policija ima sporazum s poštarima, koji im dojavljaju u kojem vrtu raste biljka. Kazne za vlasnike vrtova koji je ne iskorjenjuju mogu biti i nekoliko hiljada dolara.

dipl. ing . Gordana Vujaklija

SOJA I STOČNI GRAŠAK U ISHRANI STOKE

Soja i stočni grašak spadaju u porodicu leguminoza i kao takve koriste se u ishrani stoke kao krmiva koja osiguravaju izvor proteina (belančevina) . Proteini se sastoje od aminokiselina (njihov su sastavni deo) , one su esencijalne (za život neophodne) i moraju se uneti hranom jer ih organizam sam ne proizvodi i neesencijalne bez kojih organizam može neko određeno vreme ili ih može proizvesti i sam. Za svaku vrstu životinja postoji drugi popis esencijalnih amino – kiselina . Najgrublja podela je na preživare koji uz pomoć bakterija sami proizvode većinu amino – kiselina pa zbog toga je za njih spisak esencijalnih amino – kiselina kraći i na nepreživare koji moraju hranom dobiti sve što im je potrebno za život i proizvodnju.

Svako hranivo ima drugačiju „ krvnu sliku „, u obliku amino-kiselina koje grade proteine, ugljene-hidrate koji daju energiju , vitamine i minerale . Stoga je veoma značajno kombinovati hraniva i na taj način koristiti određeno hranivo u procentu za određenu

vrstu i kategoriju životinja .

hranivo	sirovih proteina	svarljivih proteina
	%	%
Soja zrno tostirana	38	34,1
Sojina sačma	44	37,5
Soja-pogača	42	35,5
Suncokretova Sačma	42	41,1
Suncokretova pogača	41	32
Sačma uljane repice	36	32
Grašak, suvo zrno	23-25	20
Kukuruz	7-8	5

Zato hranivo u jednom obliku, naprimer soja tostirana je izvrsno hranivo u tovu brojlera jer ulje koje sadrži „zamasti“ stočnu hranu što smanjuje nadražaj sluznice nosa od prašine i daje energiju koja je toj kategoriji neophodna , zatim u ishrani nosilja i prasađi, ali u ishrani muznih krava sojina sačma i pogača su daleko poželjnije jer sadrže daleko veći procenat proteina. Sačme i pogače uljarica : soje , suncokreta i uljane repice u stvari su nusproizvod fabrika ulja koje su ceđenjem zrna (pri čemu se dobiju pogače) ili hemijskim putem (ostaju sačme) odstranile sadržaj ulja . Da bi se soja u obliku zrna mogla koristiti kao stočna hrana potrebno ju je termički obraditi (propržiti , tostirati ili kuvati) na najmanje 107 ° C u trajanju od 10 minuta da bi se uništio tripsin, inhibitor (enzim koji blokira deo varenja).

Stočni grašak koristi se prekrupljen u ishrani stoke i u daleko većim procentima nego tostirano zrno soje . Koristi se kod mlađih kategorija svinja do 10% , živine do 3% , dok kod starijih kategorija i goveda do 30% u sastavu krmne smeše . Grašak je vrlo zahvalna krmna kultura jer ne zahteva doradu pre korišćenja , jednostavan je i nije zahtevan u gajenju , rano se skida a to ostavlja mogućnost setve još jednog useva u istoj godini i ostavlja oplemenjeno zemljište azotom . I ono što je najvažnije , ozimi stočni grašak daje i na našim zemljištima siguran prinos , daje proteine koji su proizvedeni na našoj njivi čime se smanjuju troškovi u stočarskoj proizvodnji . I na kraju stočni grašak je pogodan za ishranu stoke u svim fazama razvoja . U zelenom stanju za ishranu muznih

krava, u mlečno-voštanoj fazi zrna za senažu (cela biljka se silira) , suvo zrno prekrupljeno u sastavu krmnih smeša i na kraju slama , koju stoka rado jede . To je kultura koja sasvim opravdano osvaja sve više prostora na njivama stočara .

dipl. ing. Zlatica Krsmanović

ZELENA REZIDBA VOĆAKA I VINOVE LOZE

Rezidba voćaka u toku vegeacije, u maju, junu i julu, naziva se letnja- zelena rezidba. Ona je neophodna dopunska ali i korektivna mera zrele rezidbe.

Zelena rezidba podstiče porast mladara povoljnog rasporeda u kruni, ali obezbeđuje i povoljne uslove za formiranje rodnih pupoljaka za narednu godinu. Naročito je korisna u mladim zasadima u kojima se voćkama formira uzgojni oblik. Naime, zelenom rezidbom se potencira porast zelenih mladara, od kojih će se formirati osnovne i sekundarne grane i sama produžnica. Ona se najčešće obavlja kad mladari dostignu 5-10 cm. Ovom rezidbom se odstranjuju ili zakidaju vrhovi mladara koji se razvijaju neposredno uz vršne mladare osnovnih grana i vodjice ali i bujniji mladari koji nisu potrebni za formiranje skeleta.

Kod jabučastih voćnih vrsta zelenom rezidbom se uklanjaju vodopije, bujni mladari sa vrhova skeletnih grana i zasenjeni, suvišni letorasti u unutrašnjosti krune. Na taj način se odstranjuju nepotrebni potrošači hrane i vode, a kruna je bolje osvetljena, što ima za cilj bolje formiranje cvetnih pupoljaka. Zelena rezidba se preporučuje kod bujinih sorti jabuka i kod krušaka koje pretežno radjaju na kratkim rodnim grančicama i dvogodišnjem drvetu.

Voćari koji u zasadu imaju kajsiju, krajem maja prekraćuju mešovite rodne grančice za polovinu ili trećinu. Na taj način se potencira izbijanje većeg broja prevremenih rodnih grančica. Povećava se i broj cvetnih pupoljaka u kruni i njihova otpornost na niske temperature. Orezana stabla cvetaju duže, pa se smanjuje rizik od izmrzavnaja cvetova.

Zelenom rezidbom šljive, kruna na bujnim i zasenjenim stablima postaje bolje osvetljena. S vrhova skeletnih grana uklanjaju se bujni mladari koji rastu u unutrašnjosti krune i vodopije. Breskvi je zelena rezidba najpotrebnija, naročito u mladim zasadima. Ona je tada dosta bujna, a glavni rodni potencijal se nalazi na periferiji jednogodišnjih letorasta. Zimskom rezidbom se taj najkvalitetniji rodni potencijal uklanja, a na ostavljenom delu rodnog drveta ostaju slamaste grančice koje nose slabije formirane cvetne pupoljke. Ovo može da se izbegne letnjom rezidbom. Ostavljene grane imaju odličan položaj- dobru osvetljenost, željni habitus i dobro formirane cvetne pupoljke. Mladja stabla breskve se orezuju na zeleno jednom ili dva puta u toku vegetacije a starija jednom. Uklanjaju se sve grane koje idu ka unutrašnjosti i uspravno u odnosu na krunu. Njihovo uklanjanje je moguće lačenjem, dok su male ili odsecanjem. Osnovne, skletne grane prekraćuju se na

bočne prevrmene grančice, čime se postiže formiranje uzgojnog oblika i sprečavanje izduživanja krune.

Zelena rezidba maline i kupine aktuelna je od početka vegetacije do kraja maja. Uklanjanjem mladih izdanaka se povećava osunčavanje i provetravanje špalira, poboljšava se ishrana i snabdevenost vlagom rodnih izdanaka, prinos i kvalitet plodova. Izanci se seku do zemlje. U vreme zakidanja izdanci ne smeju biti veći od 15 cm, da se ne bi zdrvenili pri osnovi, što otežava njihovo uspešno uklanjanje.

Zelena rezidba vinove loze obavlja se u toku vegetacije i kod vinskih i kod stonih sorti radi poboljšavanja kvaliteta groždja. Kao osnovne mere primenju se lačenje, prekraćivanje zaperaka i uklanjanje listova oko grozdova a dopunske mere su proredjivanje cvasti i cvetova, proredjivanje grozdova i bobica i prstenovanje lastara i lukova.

dipl ing Milenko Đurić

KROMPIR

Zavisno od potreba proizvođača, tj. za koju se proizvodnju odličio, krompir se može gajiti kao povrtarska ili kao ratarska kultura.

Povrtarska je ako se gaji za ranu proizvodnju na polju ili u zaštićenom prostoru, (mladi krompir), Dok se na otvorenom polju gaji kao ratarski usev.

Krompir se može proizvesti iz semena i iz krtola. Proizvodnja krompira iz semena se odvija za potrebe semenske proizvodnje u selekciji, kao i u toplijim krajevima gde se navodnjava, ili u zaštićenom prostoru, ali je to jako težak i mukotrpan posao.

Najveći deo proizvodnje krompira se odvija sadnjom krtola.

Krompir izmrzava na -0.5 do -1.5°C , klija na 8 do 10°C , a optimalna temperatura za rast i razviće je 18 do 20°C . Krtole prestaju da rastu na temperaturama većim od 30°C .

Krompir kao povrtarska kultura

Sa stanovišta povrtarske proizvodnje, mladi krompir je glavni proizvod i kao takav se posmatra.

Rana proizvodnja krompira

Za ranu proizvodnju mladog krompira Jako su važni sledeći faktori;

- Izbor sorte – jako je važno izabrati raniju sortu jer je tržište veoma zahtevno. Ko prvi iznese svoju robu, prodaće je po povoljnijoj ceni, a samim tim biće mu isplativija proizvodnja.
- Zemljište – terba da je lako, rastresito, do srednje lakih i teških plodnih zemljišta mrvičaste strukture. Reakcija zemljišta treba da je od 4,5 do 5,8. Najbolja su zemljišta koja su dobro osvetljena, vodu propustljiva i blago nagnuta, da bi se obezbedilo prirodno oticanje vode.
- Vreme i dubina sadnje – sadi se kada je zemljište na dubini od 10 cm zagrejano na 8 do 10°C, kada prođe opasnost od kasnijih proletnih mrazeva. U visoke tunele može se saditi i u II mesecu. Krtole za sadnju se razvrstavaju u III kategorije
 1. Krupne 90-100gr
 2. Srednje 60-70gr
 3. Sitne 30-40 gr
 Ranija setva plića sadnja, poželjno je da i krtole budu krupnije a posebno da budu naklijale jer to ima veliki uticaj na prinos.
- Gustina sadnje – Maksimum 55.000 biljaka/ha. Na razmak 70x35;75x25;60x30cm
- Vrste hraniva i njihovo unošenje – najbolje je uneti zgoreli stajnjak i 1/3 mešanog, ali sa većim formulacijama P i K u osnovnoj obradi, 1/3 uz tanjiranje i ostatak uz sadnju. Orjentaciono: N 120-135kg/ha; P i K 150-185kg/ha aktivne materije
- Posebne mere – u posebne mere spadaju malčiranje i navodnjavanje. Malčiranje se najčešće vrši sa slamom, pri čemu je znatno smanjen napad bolesti i štetočina, a navodnjavanje ze obavezna mera ako želimo obezbediti stabilan prinos krompira
- Vađenje krompira – krompir se najčešće ručno, kada su krtole u kućici veličinu 30 do 40 gr, i to onoliko koliko možemo prodati.

Poseban akcenat treba staviti na naklijavanje krtola jer se sadnjom takvih krtola, prinos krompira može povećati i do 89%. Naklijavanje krtola se odvija u gajbicama, koje se popakuju jedna na drugu i ostave da stoje u tamnijim prostorijama na T od 12-17°C i to 35 do 40 dana pre sadnje, pri čemu vlažnost u prostoriji treba da bude 85-95%. Klince ne smeju da budu izdužene, već kratke i debele.

Sadnja se obavlja ručno ili mašinski na razmak redova od 60,70 do 75cm, a u redu 25 do 30cm, čime se postiže sklop od 44.444b/ha do 53.333b/ha. Ako se sade krtole režine od 90gr onda za sadnju 1ha je potrebno oko 4.8t krtola.

Posle sadnje, kada krompir, cima izraste više od 15cm nastupa nagrtanje i navodnjavanje. Navodnjavanje treba prekinuti 7-10-15 dana pre vađenja krtola.

Ne tako loša mera je i desikacija, jer utuče na povećanje težine krtola. Tašnije dokazano je da prilikom desaikacije krtole povećavaju svoju težinu na račun cime, jer povlače iz njih materije dok se one nakon tretiranja suše. Desikacija se izvodi Superfosfatom, sa malom količinom 2,4D ili magnezijum hloratom.

ZAVOD ZA POLJOPRIVREDU „LOZNICA“ DOO LOZNICA

Telefoni: 883-546
883-760
Fax:883-702